

ПРЕГЛЕДНИ НАУЧНИ ЧЛАНАК

РЕГИСТРОВАНА ЗАЛОГА У ПРАКСИ

Наталија Јовичић¹*Пореска управа Републике Српске*

Апстракт: У раду се обрађује регистрована залога у Босни и Херцеговини, са свим својим проблемима у пракси. Лоше регулисање које повлачи и лошу праксу једног веома доброг института који је у већини земаља искориштен на много паметнији начин. Упоредно право у Републици Србији и примјери позитивних рјешења одређених проблема.

Кључне ријечи: регистрована залога, регистар, покретне ствари, заложно право

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Регистрована залога у Босни и Херцеговини представља један институт о коме би се требало у будућности озбиљније позабавити, јер је то стварноправно обезбјеђење потраживања са којим се многи људи у својој свакодневници и пракси сусрећу. Интереси и повјериоца и дужника су били прелазак са ручне залоге на бездржавинску односно регистровану залогу, јер она има много предности за обје стране. Регистрацијом заложног права пружа се трећим лицима прилика да се претраживањем регистра упознају са чињеницом постојања залоге на оптерећеном добру и да томе прилагодје своје даље поступке. Проблем настаје у регистру који не омогућава да се искористе све ове предности које регистрована залога пружа. Осим што се све врсте залоге на покретним стварима не могу уписати у регистар, овај регистар није ни јавна књига. Вођење регистра у овој ситуацији, као и приликом уписа заложног права при попису покретних ставри у извршном поступку, било би много цјелисходније уредити на начин како је уређено у Републици Србији, јер се не би дешавали проблеми у пракси до

¹ Мастер права, виши стручни сарадник за пријем и обраду пореских пријава, Пореска управа Републике Српске, Подручни центар Бања Лука, Подручна јединица Бања Лука, контакт: natalijab.94@gmail.com

каквих тренутно долази усљед таквог реглисања. У пракси се дешава да исте покретне ствари буду пописане у више различитих било судских извршних поступака, било судском и управном(административном) поступку извршења, те се јавља проблем и питање: „Ко има првенство у намирењу потраживања продајом такве ставри?“

Главни мотиви за обраду ове теме су неадекватно, непотпуно и неприлагођено регулисање заложног права на покретним стварима у Републици Српској, те у Федерацији БиХ, још лошија пракса, а све то узроковано законом о залози на покретним ставрима, тј. Оквирним законом о залозима Босне и Херцеговине који регулише оснивање и вођење регистра залогe при Министарству правде БиХ, који је донијет по узору на Једнообразни закон САД-а, што никако не одговара нашем правном систему.

Имајући у виду наведено, предмет овога рада биће дефинисање појма регистроване залогe, те проблеми у пракси гледано кроз призму позитивноправних прописа Републике Србије и Босне и Херцеговине.

2. РЕГИСТРОВАНА ЗАЛОГА

Познато је да се ручна залогa мало примјењује у пракси, јер и повјерилац и дужник имају обавезу да се пасивно понашају према заложеној ствари за све вријеме док залогa траје. Одавно су чињени многи покушаји да се класично заложно право на покретним стварима замијени разним облицима бездржавинске залогe. Интереси обје стране су били усмјерени на стварање бездржавинске залогe, по којој се повјериоцу омогућује да залогу добије без предаје ствари, најчешће уписивањем у посебне јавне регистре² и она је данас добила право грађанства у многим правним системима. Проблем бездржавинске залогe на покретним ставрима представља једно од питања о коме се у теорији грађанског права највише дискутовало. Наша правна теорија се још прије Другог свјетског рата бавила једним посебним обликом бездржавинске залогe – у питању је била стока. Поднесена су три реферата на Четвртог конгресу правника Краљевине Југославије, који је одржан у Скопљу 1931.године³. Предложено је да се поред до тада познате ручне залогe, омогући залагање стоке без напуштања државине залагача, под условом да се уговор о залози упише у посебан регистар. Корисници ове залогe би могле бити само специјалне кредитне установе са дозволом надлежног органа и том врстом залогe је требало омогућити

² Због чега се ова залогa често означава и као регистарска залогa.

³ Константиновић, М., Влајић, Б. и Матијевић, И. – видјети Споменуцу Четвртог конгреса правника Краљевине Југославије, 235-270.

кредитирање и даљи развој сточарства као важне привредне гране. Ова прихватљива иницијатива није уобличена и наше право је остало имуно не само на овај захтијев већ и на многе друге иницијативе за увођење бездржавинске залогe. Бездржавинска средства обезбјеђења су сада апсолутни тренд у упоредном праву.⁴

Залогопримац уписом залогe у јавне књиге брани свој правни интерес у односу на касније заложне повјериоце, необезбјеђене повјериоце, прибавиоца оптерећеног добра и у односу на стечајног управника. Сврха уписа је у успостављању и одржавању приоритета. Код класичне залогe публицитет се остварује предајом. Код регистроване залогe дужник остаје у посједу оптерећеног добра, али заснива залогу уписом у јавне књиге. Када је залога уписана у јавну књигу, нико се не може позивати на околност да му такав податак није познат.

Упис залогe у јавне књиге доноси корист и трећим лицима понајвише потенцијалним повјериоцима залогодавца. Бездржавинска залога крије у себи опасност стварања привидне вриједности у имовини дужника. Циљ уписа је да ову опасност отклони и упозори потенцијалне кредиторе на то да је неко дужниково добро под залогом, што ће утицати како на њихову одлуку о зајму, тако и на услове под којим ће зајам бити одобрен. Регистрација заложног права пружа трећим лицима прилику да се претраживањем регистра упознају са чињеницом постојања залогe на оптерећеном добру и да томе прилагоде своје даље поступке. На тај начин се смањују трошкови потенцијалним кредиторима, јер се омогућава сужавање листе клијената са којима зајмодавац жели да сарађује.⁵

3. РЕГИСТРОВАНА ЗАЛОГА У ПРАВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

У Србији је бездржавинска залога регулисана Законом о заложном праву на покретним стварима и правима уписаним у регистар⁶. Она је много боље уређена и регулисана овим законом него што је то случај у БиХ.

Упис у Регистар има двоструки значај:

- 1) повјерилац уписом стиче заложно право (функција заснивања)
- 2) функција публицитета – трећа лица од тог тренутка се не могу позивати да за залогу нису знала.⁷ Такође, упис има конститутивно

⁴ Бабић И. и др., Коментар Закона о стварним правима Републике Српске, Сарајево, 2011.

⁵ Тешић Н., Регистрована залога, Београд 2007, 72-73.

⁶ „Службени гласник РС“, бр. 57/2003, 61/2005, 64/2006-испр., 99/2011 и 31/2019.

⁷ Тешић Н., Обезбјеђење на покретним стварима и потраживањима (Република Србија), Форум за грађанско право за југоисточну Европу, Извор радова и анализа, Прва регионална конференција, Цавтат, 2010, Књига II, 229.

дејство, што значи да се заложно право стиче уписом у Регистар без обзира о којој врсти заложног права се ради, било о уговорном, законском или судском.⁸

Регистар залога дјелује у оквиру Агенције за привредне регистре. Он представља јавну евиденцију и претрага је бесплатна.⁹

Сагласност залогодавца за упис заложног права у Регистар је неопходна само код уговорне залогe. „Није потребна изјава залогодавца да пристаје да повјерилац упише заложено право на покретним стварима и правима уколико се врши упис законске залогe или заложног права на основу одлуке суда.“¹⁰

Заложним правом може се обезбједити новчано потраживање, односно износ главног потраживања, дужна камата и трошкови остварења наплате потраживања, такође могу се обезбједити и будућа, као и условна потраживања, али се у том случају уписује највиши износ главног потраживања до којег заложно право обезбјеђује условна или будућа потраживања.

Залогодавац, који код регистроване залогe остаје држалац заложене ствари, има од тренутка стицања заложног права обавезу да чува предмет заложног права с пажњом доброг домаћина, односно доброг привредника, односно са пажњом строжијом од пажње према својим стварима, одржава предмет заложног права у исправном стању и врши потребне оправке на њему. Уговором се може предвидјети и његова обавеза да осигура предмет заложног права. Из наведеног произилази да је обавеза чувања и одржавања императивна, док обавеза осигурања постоји само ако је изричито уговорена. Залогодавац има право на државину, коју губи ако не намири обезбјеђено потраживање о доспјелости, као и право на употребу предмета у складу са његовом уобичајеној намјеном. Он има право и на прибирање плодова, уз могућност да се уговором о регистрованој залози предвиди да право на прибирање плодова има заложни повјерилац. Предмет

⁸ Чл.87. ЗПППА, чл. 228. ЗИО, чл. 4. Закона о заложном праву на покретним стварима и правима уписаним у регистар

⁹ Постојање Регистра заложног права у којем тренутно има 181.912 активних заложних права, а укупна вриједност потраживања која су обезбјеђена износи 84.785.2020.507,00 евра, представља економску корист за све актере у привреди и на тржишту Републике Србије, будући да заложни повјерилац регистрацијом заложних права стиче обезбјеђење за своја потраживања, уз несумљиви психолошки ефекат, а обзиром да се повјерилац осјећа сигурније, а дужник, односно залогодавац, осјећа већу одговорност према обавезама које преузима уговором. Међу заложним повјериоцима најзаступљеније су банке које чине 60% повјерилаца, а међу дужницима преовлађују привредна друштва, у 46% случајева, физичка лица чине 43%, а предузетници чине 10%. Од 31.јула ове године, на сајту је доступна и Огласна табла Регистра залогe која омогућује приступ обавјештењима о започетим поступцима намирења и актуелним вансудским продајама заложних предмета почев од 07.маја 2019.

¹⁰ Пресуда Врховног суда Србије, У.6258/2007 од 19.11.2008.

заложног права може да изда у закуп и да закључује друге уговоре којима се предмет заложног права даје на употребу и прибирање плодова трећим лицима, ако уговором није другачије предвиђено. Залогодавац има право на поновно залагање предмета залогe, такође има право и да отуђи предмет заложног права, осим ако је то искључено уговором о залози, уз обавезу да без одлагања поднесе захтјев ради уписа регистроване залогe на терет новог власника (који и сам има исту обавезу). Уколико не испуни ту обавезу, залогодавац и нови власник солидарно одговарају за тиме проузроковану штету заложном повјериоцу. У случају отуђења, због права следовања које је саставни дио залогe, нови власник стиче ствар оптерећену залогом, уз један битан изузетак: ако залогодавац продаје предмет заложног права у оквиру редовне дјелатности, нови власник стиче право својине без терета.¹¹ Након достављања рјешења Пореске управе којим се налаже попис покретних ствари, пореском дужнику није дозвољено да располаже предметима принудне наплате на којима је залогa установљена, што значи да се претходно наведене одредбе о отуђењу предмета не односе на законско заложно право државе за порезе и друге дажбине, јер је Закон о пореском поступку и пореској администрацији *lex specialis*.

Ред првенства за обезбјеђење потраживања на основу јавних прихода или других потраживања Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе одређује се према времену (дан, час и мунут) пријема захтјева за упис заложног права у Агенцији за привредне регистре.¹²

Продају предмета на којима је установљено законско заложно право врши Пореска управа у управном (административном) поступку у складу са одредбама Закона о пореском поступку и пореској администрацији.

4. РЕГИСТРОВАНА ЗАЛОГА У ПРАВУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Андрићева изрека „Гдје престаје логика, ту почиње Босна“, потпуно осликава регистровану залогу у БиХ, а што ће се видјети из текста.

USAID-ов пројект правне реформе почео је са радом 1997. године са циљем пружања техничке помоћи БиХ и ентитетима при успостављању глобалног правног, економског и пословног окружења које подстиче развој приватног сектора. Тај пројекат је између осталог укључио и анализу постојећег законодавства у Републици Српској, те се дошло до закључка да је неопходно донијети пропис о регистрованим залогома који би требао

¹¹ Чл. 18. - 27. Закона о заложном праву на покретним ставрима и правима уписаним у регистар.

¹² Чл. 34. у вези са чл. 30. Закона о заложном праву на покретним ставрима и правима уписаним у регистар.

да има велики допринос у успјешном провођењу поступка приватизације и који би омогућио првенствено малим предузећима добијање кредита за куповину и инвестирање у нове опреме и технологије давањем у залог цијелог предузећа или пак дијела предузећа.¹³

Отежавајући фактори који могу ограничити домете савремених врста заложног права на овим просторима су несумњиво нејасна својинска ситуација и постојање неадекватних закона који регулишу ову материју, затим неријешено питање денационализације, те несређеност јавних књига за евиденцију права на некретнинама и њихова неусклађеност са стварним стањем.

Народна скупштина Републике Српске је дана 29.05.2000. године донијела Закон о регистрованим залозима на покретним стварима и чланским удјелима који је ступио на снагу 23.06.2000. године. Овај закон представља један од почетних, али битних корака у стварању повољнијег амбијента за успостављање тржишне привреде и њиме се регулише битан сегмент модерног заложног права, што представља значајан помак у реформи цјелокупног система обезбјеђења потраживања.¹⁴ Према овом закону регистар залоза успоставља и води Министарство правде БиХ.

Такође, други ентитет и Брчко дистрикт доносе у то вријеме законе који су уређивали бездржавинску залозу на покретним стварима и чланским удјелима – Закон о регистрираним залозима на покретним стварима и чланским удјелима Федерације БиХ, „Службене новине ФБиХ“, број 17/02 и Закон о регистрованим залозима на покретним стварима и правима - „Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ“, број 9/00. За имплементацију ових закона нису били испуњени неопходни предуслови, па они никада нису ни почели да се примјењују, односно због неиспуњења техничких претпоставки, првенствено оснивања посебних регистара залозе.¹⁵

Парламентарна скупштина БиХ, послје много припрема, усвојила је Оквирни закон о залозима (у даљем тексту: ОЗЗ), који је објављен у „Службеном гласнику БиХ“, број 28/04, а ступио је на снагу 01.07.2004. године. Овај закон који је донесен под утицајем америчког права, тј. Једнообразног трговачког законика САД-а из 1962.године¹⁶, његовог члана 9, заслужује посебну пажњу и представља новину у нашем правном поретку, јер за разлику од ручне залозе, предмет залоза остаје у државини заложног

¹³ Душко Медић, Заложно право, Бања Лука 2002, 68.

¹⁴ Д. Медић, Закон о регистрованим залозима на покретним стварима и чланским удјелима, Правни савјетник, 3 (2001): 44.

¹⁵ Видјети: Д. Медић, Бездржавинска залоза у праву Републике Српске, у Зборнику радова са Будимпештанског симпозијума – Допринос реформи стварног права у државама југоисточне Европе, Бремен 2003, 188-197.

¹⁶ Uniform Commercial Code (UCC). Члан 9. Овог законика је значајно ревидиран 1999.

повјериоца. Иако су њиме предвиђене бројне предности у регулисању ове области права, законодавац је морао имати у виду простор примјене таквог закона, који никако није прилагођен континенталном праву, нити користи термине који се користе у нашим законима, те се поставља питање да ли је његово увођење и примјена у праву БиХ оправдана?

Неки од термина које закон користи, а које наше право или не познаје уопште или их не познаје у том значењу су нпр.:

- „Посебно својинско право“ – овај термин по самом називу није познат у нашем правном систему, али се из даљег текста закона види да се под тим појмом подразумевају правни институти које познаје и наше право и то задржавање права власништва (*actum reservati dominii*), лизинг, дугорочни закуп и комисион.
- „Сродно право“ – у нашем праву постоји, али има потпуно другачије значење.¹⁷

Управо су дефиниције које даје ОЗЗ његов најслабији дио, те је терминологију и концепт потребно прилагодити нашем правном систему.¹⁸

Учесници у поступку заснивања заложног права на покретним стварима уписом у Регистар залога су заложни повјерилац и заложни дужник. ОЗЗ не регулише никаква ограничења у погледу стицања својства заложног повјериоца или заложног дужника тако да се у овој улози могу наћи сва домаћа и страна физичка и правна лица.

Имајући у виду наведено као субјекти и објекти могу се појавити лица и ствари(права) која се не налазе у БиХ. Ово је посебно значајно због међуграничног кретања лица и ствари, односно брисања граница у том смислу. ОЗЗ за такве случајеве регулише примјену правила *lex rei sitae* према којем се у случају колизије примјењује право оне земље у којој се ствар налазила кад је право засновано, односно право оне земље у којој се заложни дужник или уступилац налазио кад је право засновано, ако се ради о потраживању као предмету залога.¹⁹

Залог настаје испуњењем четири услова без обзира на редослед њиховог испуњења и то:

- Да је извршена регистрација
- Да је закључен уговор о залогу

¹⁷ Тако се нпр. термин сродна права се користи у Закону о ауторским и сродним правима у БиХ, *Службени гласник БиХ*, бр. 63/2010.

¹⁸ Мелиха Повлакић, Регистрована залога у БиХ, Зборник радова Актуелности грађанског и трговачког законодавства и правне праксе, Мостар, 6 (2008): 374.

¹⁹ Christa V.Jessel-Holst, Реформа права о обезбеђењу потраживања покретним стварима у Југоисточној Европи, у Зборнику радова са Будмипешанског симпозијума – Допринос реформи стварног права у државама југоисточне Европе, Бремен, 2003, 95-96.

- Да је закључен уговор о кредиту на основу којег постоји обавеза исплате средстава или је исплата већ извршена дужнику и
- да је дужник власник објекта залоге, тј. средства обезбјеђења.²⁰

Ови услови важе само уколико залог настаје путем уговора, иако се у Регистар могу уписати и судско и законско заложно право, као и друга бездржавинска средства обезбјеђења (лизинг, задржавање права власништва, дугорочни закуп). Закон регулише претпоставке за настанак (као и извршни поступак) само уговорног заложног права, док за остале облике обезбјеђења на покретним стварима важе иста правила у погледу уписа у Регистар залога и у складу са тим остварење начела публицитета и приоритета.²¹ Друга права обезбјеђења на покретним стварима настају испуњењем претпоставки које регулишу посебни закони и без регистрације у Регистру залога.

Права првенства између супростављених залога, посебних својинских права и сродних права одређена су по принципу *prior tempore potius iure*, што значи да ранија регистрација има предност пред касније извршеном регистрацијом без обзира на државину предмета залога. ОЗЗ регулише и изузетке кад предност има касније регистрован залог у односу на раније извршену регистрацију.²²

Упис у Регистар залога има „само“ сврху остваривања публицитета и стицање првенства у односу на друга заложна права без обзира на начин њиховог настанка. У прилог томе говори и законска одредба према којој регистрација може бити извршена и прије настанка права залога, јер „Регистрација је обавијест да залог постоји или да може постојати у будућности“.²³

Регистар залога не провјерава испуњеност претпоставки приликом регистрације залога. Заложни повјерилац, односно власник корисничког рачуна, теоријски посматрано, може злоупотребити ове податке, али практично гледано заложни повјерилац ће у случају покретања извршног поступка бити обавезан да докаже и испуњеност ових претпоставки, између осталих и постојање уговора о залогу.²⁴ Уговор о залогу мора бити закључен у писаној форми и није потребна форма нотарски обрађене исправе као што је то случај код залагања непокретности. На тај начин се убрзава сам поступак заснивања залога, те се смањују укупни трошкови. Потврда о ре-

²⁰ Чл.4.ст.1.т.а) ОЗЗ-а.

²¹ Мелиха Повлакић, Регистрована залога у БиХ, Зборник радова Актуалности грађанског и трговачког законодавства и правне праксе, Мостар, 6 (2008): 376.

²² Чл.8-14 ОЗЗ-а

²³ Душко Медић, Хипотека и остала средства обезбјеђења потраживања – стицање и правци развоја, Бања Лука, 2005, 250.

²⁴ Раденко Јотановић, Регистрована залога према Оквирном закону о залозима, Српска правна мисао бр.48 – Часопис за правну теорију и праксу, Бања Лука 2015, 18.

гистрацији, односно Потврда о резултату претраге представља извршни наслов који је врло једноставно прибавити изводом из Регистра залога.²⁵

Што се тиче права и обавеза субјеката залога, она нису регулисана у дијелу под називом „Права и обавезе заложног повјериоца и заложног дужника“, али се могу препознати из других одредаба. Према томе, обавезе залогодавца јесу чување и одржавање предмета залога, осигурање предмета залога, обавјештавање залогопримца о промјенама предмета залога и друге његове обавезе. Истовремено његова права су право на државину, право на употребу и прибирање плодова, право располагања предметом залога и др. Залогопримац има право на упис у Регистар залога, право на принудно намирење из вриједности предмета залога, право следовања и првенства, право на контролу предмета залога и др., али и обавезу давања одређених информација залогодавцу у вези заложног права, обавезу брисања регистрације кад се за то испуне потребни услови итд.²⁶

Нема никаквих органичења ни у погледу објекта (предмета) залога. Закон је знатно проширио круг покретних ствари које могу бити предмет залога, а све у складу са европским и свјетским тенденцијама у овој области, а то је активирање што већег броја објеката који имају имовинску вриједност како би се повећао њихов број као гаранција за кредитна средства чија је потражња у сталном порасту. Залог и посебна својинска права, као и њихова постојећа права првенства у односу на обезбјеђење могу укључивати и тзв. користи од обезбјеђења под условом да регистрација тог залога и посебног својинског права укључује и опис користи из обезбјеђења и да је корист од обезбјеђења новац или потраживање плативо по основу полисе осигурања или накнадно штете за изазване губитке, односно причињену штету на обезбјеђењу.²⁷

Упис у Регистар залога према овом закону нема конститутивно дејство²⁸, јер је заложно право, у зависности од врсте средства обезбјеђења, настало и прије уписа, односно за настанак залога се захтијева само испуњење претпоставки из чл.4 ст.1 (т.а)-д). Регистрација може да буде извршена и прије испуњења било којег услова, па према томе начело уписа нема оно правно дејство као код уписа у катастар непокретности, а одступање постоји и код начела поуздања у тачност података који се уписују у регистар непокретности.

²⁵ Чл.18. ст. 4. и 5. ОЗЗ-а.

²⁶ Тешић Ненад, Регистрована залога, Београд, 2007, 164-179.

²⁷ Чл. 6. ОЗЗ-а.

²⁸ Ни брисање залога из Регистра нема конститутивно дејство, тј.заложно право не престаје брисањем, али губи право првенства.

ОЗЗ регулише и посебан поступак извршења у коме се намирује заложни повјерилац уколико заложни дужник повриједи обавезе из уговора о залози. Одредбе Закона о извршном поступку се само супсидијарно и сходно примјењују на питања која нису регулисана овим законом и која нису у супротности са његовим одредбама. С обзиром да регулише посебан извршни поступак који се односи само на уговорно заложно право, овакво рјешење може довести до одређених проблема ако дође до извршења не једном предмету залога на коме је конституисано и уговорно и судско и законско заложно право (тзв. “сродна права”). У томе случају би се проводила и три различита извршна поступка регулисана различитим прописима, те би се на уговорно заложно право приликом извршења примјењивале одредбе ОЗЗ-а, на судско заложно право одредбе Закона о извршном поступку, а на законско заложно право одредбе Закона о пореској управи које регулише управни поступак за намирење. То доводи у питање начела публицитета и првенства.

Најважније је да је регистрована залога коначно заживјела у правом смислу ријечи и постала ставрност на овим просторима, како због њених предности у односу на ручну залогу, тако и због чињенице да може представљати супститут хипотеци у ситуацијама када се она не може успоставити због проблема који су везани за евиденцију некретнинама.²⁹

Ако се узме све у обзир, свакако да је потребно доношење новог закона или измјене постојећег, али како овај закон садржи много недостатака и како није прилагођен нашем правном систему, цјелисходније би било донијети нови закон.

5. ЗАКЉУЧАК

Анализирајући рјешења у Републици Србији и БиХ поводом овог питања, може се уочити да су законска рјешења у Србији много више прилагођена нашем правном систему, а поготово регистрована залога. Захваљујући проф. Миодрагу Орлићу, врсном познаваоцу домаћег грађанског права, текст Закона о заложном праву на покретним стварима и правима уписаним у регистар (Закон о регистрованој залози) је у значајној мјери усаглашен са остатком домаћег грађанског права, како стилски тако и терминолошки, прије свега са одредбама ЗОО о ручној залози, осим на неколико мјеста, гдје је очигледно дошло до директнијег утицаја међународних консултаната и текста Модел-закона EBRD.

²⁹ Бабић И. и др., Коментар Закона о стварним правима Републике Српске, Сарајево, 2011.

У БиХ је ситуација свакако сложена. Као што је у тексту наведено Оквирни закон о залозима није у потпуности остварио сврху свог постојања, како због терминологије, декларативног дејства уписа у Регистар, те много компликованије претраге Регистра залогe, која није бесплатна, а у Србији јесте. Истражујући ову тему, запослени ми нису могли дати одређене податке, позивајући се да податке дају само корисницима. Тумачећи услове за упис могло би се закључити да се у Регистар залогe може уписати само уговорно заложно право. Да ли до тога долази због уског тумачења одредаба овог закона обе стране или због недостатка воље запослених при Регистру залогe, не знам. Видљиво је и очигледно да прописи нису усклађени, да нису јасно и конкретно написани, што у пракси ствара такве проблеме као што сам навела, да држава има могућност уписа, али не постоји регистар у коме би могла уписати такво своје право. Регистар би требао по узору на онај у Србији да омогући и упис залогe на покретним стварима пописаним у судским и управним поступцима извршења, те ускладити са Законом о извршном поступку, како се у пракси не би дешавало да иста ствар буде предмет извршења више различитих како судских, тако и управних поступака, а што даље узрокује друге проблеме, попут доказивања реда првенства, након што су ствари продате и досуђене купцима, а неки од повјериоца намирени. Тиме се купци стављају у веома лош и незгодан положај, што никако не заслужују, поступак утврђивања и доказивања кошта и траје.

Проф. Ненад Тешић у више својих радова истиче недостатке вансудског принудног намирења наводећи да је основни разлог за увођење таквог начина намирења недостатак ефикасности обавезног судског извршења. Наиме, он је услед бројних реформи изгубио на својој убједљивости, а томе је свакако допринијело увођење јавних извршитеља 2011. године, те ренесанса јавних бележника у правном поретку Републике Србије-2014. године. Принудна наплата кроз дозвољену самопомоћ није спојива са архетипским разумијевањем правде и правичности код српског народа у коме нема мјеста било каквој процедури заснованој на принципу „кадија те тужи, кадија ти суди“.³⁰ Ради постизања правне сигурности било би далеко прикладније да поступак уновчења предмета залогe води субјекат који није странка у поступку.³¹

Потребно је још много напора, труда, жеље и воље да регистрована залога буде уређена у складу са временом и простором, бар што се Босне и Херцеговине тиче. Иако државе Балкана желе да иду корак с временом,

³⁰ Тешић Н., О извршности заложне изјаве, Правни живот, 10 (2019): 516.

³¹ Тешић Н., О извршности извода из регистра залогe, Усклађивање пословног права Србије са правом ЕУ-2020, 536-540.

да усклађују своје прописе са правом ЕУ, већином занемарују три битне чињенице, а то су: недостатак средстава за спровођење таквих закона, нестручност и некомпетентност одређених лица да обављају такве задатке, те неприлагођеност нашем правном систему.

ЛИТЕРАТУРА:

- Бабић И. и др., Коментар закона о стварним правима федерације бих, сарајево, 2014.
- Бабић И. и др., Коментар закона о стварним правима републике српске, сарајево, 2011.
- Јотановић Р, Регистрована залога према оквирном закону о залозима, српска правна мисао бр.48 – Часопис за правну теорију и праксу, Бања Лука, 2015.
- Константиновић, М., Влајић, Б. и Матијевић, И. –Споменица четвртог конгреса правника краљевине југославије, 235-270.
- Christa b.jessel-holst, реформа права о обезбеђењу потраживања покретним стварима у југоисточној Европи у зборнику радова са будимпешанског симпозијума – допринос реформи стварног права у државама југоисточне Европе, Бремен, 2003.
- Медић Д., Закон о регистрованим залозима на покретним стварима и чланским удјелима, Правни савјетник, 3 (2001).
- Медић Д., Бездржавинска залога у праву Републике Српске, у Зборнику радова са будимпешанског симпозијума – допринос реформи стварног права у државама југоисточне Европе, Бремен, 2003.
- Медић Душко, Тајић Хасо, Заложно право у пракси, Сарајево, 2009 .
- Медић Д., Хипотека и остала средства обезбјеђења потраживања – стицање и правци развоја, Бања Лука, 2005.
- Медић Д., Оснивање заложног права, Годишњак Факултета правних наука, 6, 6 (2016).
- Медић д., Заложно право, Удружење правника Републике Српске, Бања Лука, 2002.
- Повлакић Мелиха, „Неки актуелни проблеми залагања некретнина у ентитетима БиХ“, Правна ријеч, 8 (2006).
- Повлакић Мелиха, „Регистрована залога у БиХ“, Зборник радова Актуалности грађанског и трговачког законодавства и правне праксе, Мостар, 6 (2008).
- Тешић Н., О извршности заложне изјаве, Правни Живот, 10, 2019.
- Тешић Н., О извршности извода из регистра залогe, усклађивање пословног права Србије са правом ЕУ-2020.
- Тешић Н., Обезбеђење на покретним стварима и потраживањима (Република Србија), форум за грађанско право за југоисточну Европу, извор радова и анализа, прва регионална конференција, Цавтат, 2010.
- Тешић Н., Регистрована залога, Београд, 2007.

REGISTERED PLEDGE IN PRACTICE

Natalija Jovicic³²

Tax Administration of the Republic of Srpska

Abstract: *The paper deals with the registered pledge in Bosnia and Herzegovina, with all its problems in practice. Bad regulation that entails bad practice of a very good institute that in most countries has been used in a much smarter way. Comparative law in the Republic of Serbia and examples of positive solutions to certain problems.*

Keywords: *registered pledge, registry, movable property, lien*

³² master of law, e-mail: natalijab.94@gmail.com